

Захари Стояновъ, облѣченъ въ фракъ, съ цилиндъръ на глава и съ ордени на гърди, се ширѣше по царскитѣ паради, официалнитѣ обѣди, и даваше всѣкому да разбере, че той е отъ *вжтрѣшнитѣ* на двореца. Прѣзъ вѣст. „Свобода“ псуваше всѣкого, който заговорѣше за злата участъ на „братята сиромаси и простади.“ Правимъ горната бѣлѣжка за да улеснимъ работата на бѣдъщитѣ биографи на Зах. Стояновъ.

По *духа* си прѣдисловието на „томъ I отъ *Занискиитѣ*“ е енергиченъ протестъ на *героическото минало* противъ *подлоститѣ на сегашното*.

По *езикъ* прѣдисловието изглежда, като да е написано отъ нѣкой *испяденъ гимназистъ*, а по *аргументация* отъ нѣкой *руски nihilистъ*.

Прѣди да свѣршимъ съ разбора на прѣдисловието, трѣбва да разяснимъ единъ, отъ голѣма историческа важность, въпросъ, който автора повдига на първата страница и слабо го разрѣшава.

Ето повдигнатия въпросъ: „ако човѣкъ се завземе да пише историята на българскиятъ народъ, отъ неговото подпадане подъ турското иго до освобождението му, то кое сѣбитие би трѣбало да държи първо мѣсто въ нейнитѣ страници. Спорѣдъ насъ: българскитѣ въстания, най-много априлското (1876 г.), чрезъ които ние са опитахме да свалимъ отъ гърбътъ си веригите на робството. *Какъзъ е билъ обаче характерътъ на тие възстания, кой ги е тѣхъ рѣководилъ, биле ли сѣ тие чисто народни движения или плодъ на възкашени нѣкой подбуждения — това, до колкото ни е извѣстно, още отъ никого не е опредѣлено съ подобащата точность, а за мнозина съставлява дълбока тайна.*“

Ето и разрѣшението му отъ автора: „Споредъ едни българските възстания биле приготвени отъ панславистическитѣ комитети; споредъ други, тие, българите, като миренъ и земеделчески народъ, никакво въстание не биле въ състояние да организиратъ и безъ причина са нападнали отъ башибозушкитѣ тайфи. Най-послѣ, споредъ трети и четврти, нѣколко несмисленни младежи са събрали, безъ знанието на народътъ и се опитали насилствено да го възбунтуватъ противъ волята му. . . .“

А, ето и самата истина: Българскитѣ революционни движения, начинайки отъ 1867 (четата на Фи-